

USSEN DROOM EN WERKELIJKHEID

CULTURELE INFRASTRUCTUUR IN HASSELT

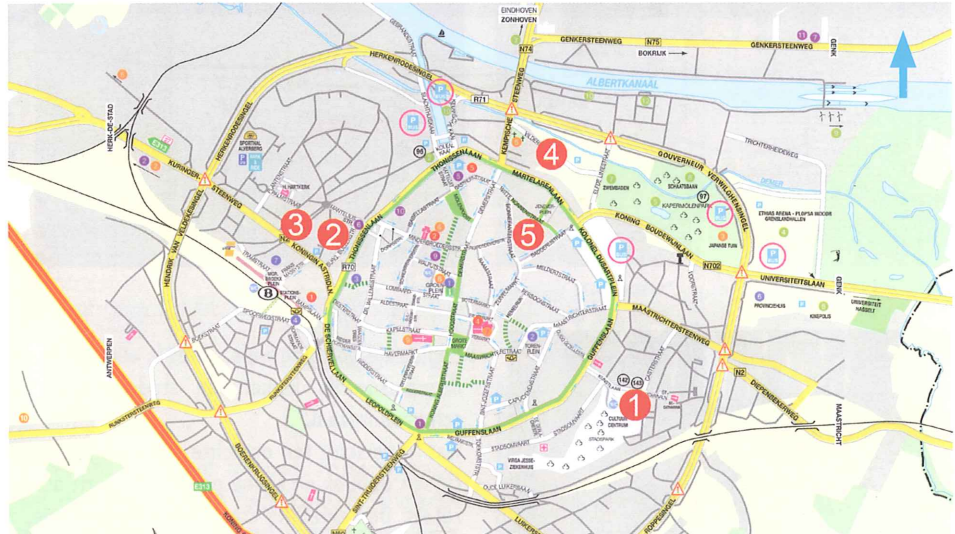
ROSE WERCKX

In nummer 69 van Courant, een periodieke uitgave van het Vlaams Theaterinstituut VTi, schreef Joris Janssens: “Culturele infrastructuren zijn geen doel op zich. Ze staan in functie van de artistieke praktijk en de relatie tussen kunst en publiek. Een beleid voor en reflectie over culturele infrastructuur moet daarom gebaseerd zijn op een diagnose van verleden, heden en toekomst van het culturele landschap.”

Dit is een zware opdracht, studies hierover zijn schaars.

In onze reeks over theaterarchitectuur maken we kennis met een verrassend cultuuraanbod en dito huisvesting in de Limburgse hoofdstad Hasselt.

- 1: Cultuurcentrum Hasselt
- 2: Zaal België
- 3: Open Circuit
- 4: Muziekodroom
- 5: Z33

De Burgemeester Bollenstraat

Bij de ochtendpost valt de brochure van België telkens op: groot formaat, frisse opmaak, boeiende inhoud. Dat staat in schril contrast met de gevels van de twee typisch Belgische rijhuizen op nummers 54 en 56 van de Burgemeester Bollenstraat, waar het kunstencentrum is gevestigd. Voor het raam hangen enkele affiches, iets hoger een banner met de koningskroon. Het is een terugkerend fenomeen. Ook andere huizen besteden minimaal aandacht aan herkenbaarheid. Nochtans heeft de architectuur uit de periode 1920-30 bij ons en in het buitenland of ook in de expo-58 jaren aangetoond dat signalen niet alleen een functionele betekenis hebben, maar ook dat tikkeltje meerwaarde kunnen geven, nodig om de monotonie te doorbreken...

Maar gevels verraden zelden het binnengebied. Iets te vroeg duik ik via de dubbele inkomdeur de gang in. Jo Lijnen, de artistieke en zakelijke leider, vergadert nog na een druk weekend. Dat geeft me even tijd om de geschiedenis van het centrum te overlopen. Na de organisatie van een hele reeks culturele themaprojecten in de periode 1988-89, werd in 1990 het definitieve startschot gegeven voor de werking van België. Initiatiefnemers waren enthousiaste mensen van diverse pluimage: kunstenaars, muziekliefhebbers, cinefielen, theatermakers, schrijvers.

Hoofddoel was een eigen, hoofdstedelijke ruimte te creëren, die in brede zin aandacht zou hebben voor nieuwe vormen van kunstcreatie en cultuurbeleving. "Nu in 2008, geldt deze doelstelling nog altijd", vertelt Jo. Pratend over het voorbije erfgoedweekend beginnen we aan de rondleiding. Via een kleine sas kom ik in een grote fabrieksruijme terecht van twaalf bij veertien meter, omgeven door gaanderijen. Het middengebied heeft een dubbele verdiepingshoogte, gelijk aan zeven en een halve meter. Het is non-conformistisch ingericht met recup-meubilair, kleine fabriekslampen, ouderwetse abat-jours en geestige objecten. Spontaan ga je op zoek naar spelmogelijkheden, die talrijk zijn vooral door de aanwezigheid van de duplex. Meestal gebruikt men deze ruimte als café, maar hier mag van de organisatoren

Inkom België

12

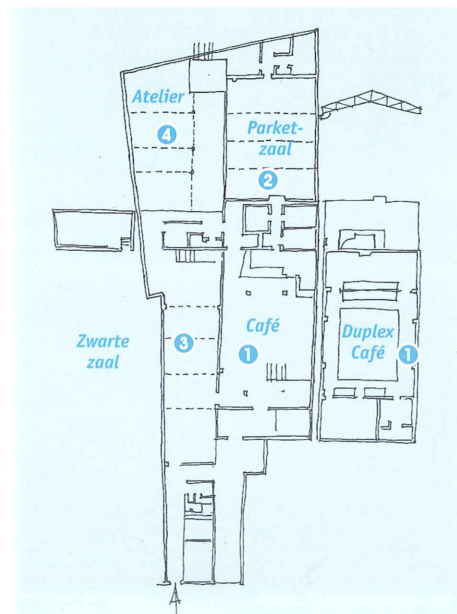
Café

9

Parketzaal

10

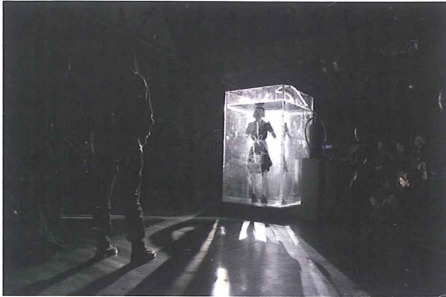

Plan

Atelier

13

"IN" Kris Verdonck

14

"Testament" Abattoir Fermé

15

Gevel Huis Hoste - Koloniale Waren

16

Binnenplaats Koloniale Waren

17

"Tijl Van Limburg" De Queeste

18

alles op zijn kop gezet worden, no problem!

Verderop ligt de parketzaal. De benaming klinkt "concert-noble"-achtig. De aanblik is vooral huiselijk, deze zaal heeft een menselijke schaal. Het vaste speeloppervlak telt acht bij vijf meter, uitbreidbaar tot maximum acht bij acht meter. De metalen dakspanten geven karakter aan de zaal, doorzichtige dakplaten zorgen voor het nodige daglicht. De zon weerkaatst op de witte muren. Hier heb je het tegendeel van de zwarte doos, waarschijnlijk tot ergernis van veel technici, maar deze zaalvorm geeft het spel een ander karakter. Er staat een kleine verplaatsbare tribune: de vier vloerniveaus worden binnenkort weggewerkt, zodat een vlakke vloer ontstaat. Hoed af voor de organisatoren omdat ze, naast de eigenschappen, ook de nadelen van deze zaal vermelden in hun theatertechnische fiche, namelijk dat omwille van het geluid geproduceerd door de verwarmingsblazers en de slechte geluidsisolatie, de ruimte niet geschikt is voor concerten. Gelukkig vallen die blazers 's zomers uit.

De derde ruimte van dit binnengebied kreeg de doopnaam: atelier. Naast een volledige dakconstructie (periode 2005) werd een nieuwe gepolijste betonvloer gegoten, een binnenkoer aangelegd en de nodige voorzieningen geïnstalleerd. Via het dak en een glaspartij over de hele lente van de zaal komt er licht binnen, ideaal voor workshops, tentoonstellingen en performances. Te zware geluidsproducerende activiteiten worden geweerd, men zit hier tenslotte in woongebied.

Op weg naar de zwarte zaal ligt een zone van functionele ruimtes met op de eerste verdieping een gezellig ingerichte artiestenfoyer met onder meer een merkwaardige waterfontein,... en een ex-lederen zetel, waar een hond geen krap vel meer aan vindt, hoewel hij volgens Jo nog uitgeleend wordt voor producties. De zwarte zaal ontleent haar naam aan de gepolijste zwarte betonvloer. Het is een gerenoveerde fabrieksruimte waarin de sfeer van vroeger nog heel goed voelbaar is. De vrije vloeroppervlakte bedraagt zes en een halve tot tien meter breedte bij vijfentwintig meter lengte.

Deze constructie aangevuld met losse elementen (buizen, trekken) biedt een waaier van spelmogelijkheden aan, daar zie je zo een Müller-productie staan. Na zaal vier, sta ik perplex aan de uitgang; al die investeringen werden gerealiseerd met behulp van vrijwilligers, beroepsscholen, sociale werkplaatsen, opleidingsinitiatieven!

De sfeer van de verschillende ruimtes ligt in het verlengde van de uitgangspunten van het kunstencentrum; diversiteit en complementariteit. Het lijkt op een elektriciteitscentrale, vol van energie...

Open Circuit

Jo neemt mij mee naar de Koningin Astridlaan 81-83. Daar vond het kunstencentrum recent een nieuwe infrastructuur in het huis Hoste en de fabrieksruimte "Koloniale Waren Janssens en Gilissen". De woning is ontworpen door de vermaarde architect Huib Hoste, vooral bekend door het Zwarte Huis en het Noordzeetheater in Knokke. Het fabrieksgebouw is van de hand van Arthur Baar, hoewel hier twijfel over bestaat. Beide panden zijn sinds 2003 beschermd door Monumenten en Landschappen.

Het huis Hoste is een karakterhuis gebouwd rond een centrale, monumentale trapzaal met een bovenlicht in loodglas. Het productieplatform "Open Circuit" zal behalve de lokalen voor haar noodzakelijke werking, hier lezingen, tentoonstellingen, educatieve ontmoetingen organiseren. Een deel krijgt een horecafunctie. Hopelijk zullen de geplande werken, zoals het wegnemen van verlaagde plafonds, uitgevoerd worden met het nodige respect voor deze uitzonderlijke bouwkunst.

Het Koloniale Warenpand is een droom voor productiewerk en voor het organiseren van multidisciplinaire evenementen. De fabrieksruimte heeft een vloeroppervlakte van 763m². De brede linkervleugel met een zeven meter hoge werkruimte wordt door een toegangshal gescheiden van de smallere rechtervleugel. Alle binnenruimtes, verspreid over twee verdiepingen hebben via grote glaspartijen uitzicht op de centrale hal. "De transparantie is een pluspunt," aldus Jo Lijnen, "we willen de verschillende disciplines niet van elkaar afschermen." In de oude kantoren liggen nog fichebakken, rekenmachines, mappen. Vroeger werden hier producten uit de kolonies ingevoerd, verpakt en naar de kleinhandel gedistribueerd. Nu voeren wij artiesten en kunstvormen in, zegt Jo, laten die werken en verwerken, en voeren uiteindelijk het product weer uit in de vorm van voorstellingen. Hier hebben ze nog aardig wat werk voor de boeg, maar Jo's enthousiasme is niet te temperen. Achter deze twee panden heeft men de achterliggende magazijnen afgebroken. Daar ligt nu een open vlakte tegen de oude spoorwegbedding. Wat daarvan de mogelijkheden zouden kunnen zijn, kan ik niet zo gauw achterhalen, maar er zijn er vele. Het opstarten van de renovatie, de invulling en de programmering. Het lijkt een berg werk, maar daar staat een heuse energiecentrale van mensenwerk tegenover.